

"EDINOST"

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

"Edinost" stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta " 3.— " 4.50 "
za četrt leta " 1.50; " 2.25 "

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 4 nov.

Na naročbe brez priložene naročilne se upravnštvo ne odzira.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

v Edinost je 1000.

Vsi dopisi se pošiljajo uradništvu v Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, ker ne frankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglas in oznanila se račune po 8 nov. vrstica v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, smrtnice itd. se račune po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravništvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Trst in Istra.

I.

Trst je slavno primorsko trgovinsko mesto, važno v političnem in gospodarskem obziru. V zadnjem obziru zaseda prvo mesto med vsemi avstrijskimi tržišči. Osobito v trgovinskem obziru je Trst za Avstrijo prevelike važnosti. Vsaka država, da visoko nosi svojo zastavo, da je vzgledana in spoštovana i od drugih držav, nastoja na vse krepilje, da ne goji svojemoci samo na kopnem, temveč gleda, da se njene meje raztezajo tja do morja, da jej je tudi tu možno se okrepiti vstanoživiti si pomorsko silo. Njen ugled pred družimi velosilami je tedaj temvečji in isto tako tudi upljiv, ki ga dela na svoje sosedo. —

Kaj bi bilo z Avstrijo, ako bi Trsta ne imela? Na to prašanje ni težko odgovoriti. Trst je reki bi skoraj jedin njen izhod na morje. Pulj, glavno pristanišče avstrijske mornarice, je nekaka straža za naše mesto v stratežnem obziru. Sovražnik nas ne more po morju napasti ne da bi preden dirnol na puljske utrdbe. S padom Pulja v sovražnikovo oblast, padel bi i Trst in naopak. Usoda Trsta je tedaj tesno zvezana z Puljem in — Istro. Od nekdanj ucinjal je Trst del istrskega poluotoka in še dandenes nekateri Istrani še radi govorijo o Trstu kot „svojem mestu“.

V razdelbi dežel ucinjajo tudi Istra, Trst in Goriska jedno celoto. Vse tri imate sicer zajedno osrednjo vladu — trž. namestništvo, pri vsem tem se pa delijo v tri različne zasebne dežele s svojimi zasebnimi dež. zbori in pokrajinsko vladu.

Kakor skoraj vse druge avstrijske dežele obljudjajo tudi Primorsko — kakor se uredno imenujejo te tri dežele — razni narodi. Tu nahajajo tri glavne narode. Ako jih pa delimo po njih težnjah, prebivata tu

prav za prav dva naroda: italijanski in slovensko-hrvatski, in neznatno število Nemcev.

Po ljudskem številjenju 1. 1880 nahajajo se narodnosti v sledečem razmerju: Slovencev in Hrvatov je vkupe 320.463 oseb, toraj 52.48% vsega prebivalstva, Italijanov pa 275.013 toraj 45.03% vsega prebivalstva. Nemcev se je naštel 12.579 namreč 2.06% vsega tukajšnjega prebivalstva.

Ti uradni podatki, koje so pa sestavile v laških pristrankih rokah se nahajajoče oblasti, zadosti jasno dokazujejo čegave so tukajšnje dežele in kateri teh narodov bi moral v njih imeti prvo besedo. Naravno je, da bi tu morali v prvi vrsti biti v poštev vzeti Slovani, ki ucinjajo precejšnjo večino. Ako pomislimo, da se je tedaj ljudstvo brojilo po nekakej čudnej metodi, ter da se je zapisalo mnogo članov slovanskega naroda k laškemu samo iz razloga, ker so dotičniki izjavili, da se poslužujejo v vsakdanjem poslovanju tudi laščine, ter da so se našle in zapisale za Lahe osebe čisto slov. rodu samo radi tega, ker so služile ali delale pri laškem gospodarju; sploh ako pomislimo, da se je povsod „lingua usuale“ vzela za podlago ter so se po njej ločile tukajšnje narodnosti; — umevno nam je, da naš narod ucinja na Primorskem brez dvojbe dve tretjini vsega prebivalstva.

Ako si pa ogledamo pravice, ki jih uživajo posamezni narodi, vidimo tu čudno nerazmerje. Italijani, ti imajo v svojej oblasti skoraj vso deželno upravo; čeprav jim slavna vladu ni bila v šolah in uradih celoma pravična; čeprav jim ni ustanovila v Trstu in Gorici povsem italijanskih šol; — v Kopru imajo laško državno gimnazijo, v Gorici laške paralelke, v Trstu pa lastne srednje šole, gimnazijo in realko. Ako jim vladu tudi tukaj v Trstu ni osnovala ter

popolnoma v svojo oskrb vzela gimnazijo in realko ali ustanovila dve poleg sedaj obstoječih nemških to ni za Lahe nikaka škoda, kajti vladu nazvle temu nosi dober del stroškov za mestne srednje šole, v zadnjih prevladujejo z vso svojo strastjo in skrajnem strankarstvom gospoda Lahoni.

Dokazali smo uže zgoraj na kateri izmed tukajšnjih življenj bi vladu morala obrniti svojo največjo pozornost, namreč na večino. Res je sicer, da se po mestih skuplja ponajveč laško prebivalstvo, vendar pa ni možno tajiti istine, da bi se po mestih ne nahajali v znatnem številu tudi Slovani. Samo v Trstu jih biva kaci 20.000, ne glede na par korakov oddaljeno okolico, koja broji preko 20.000 prebivalcev slovanskega rodu. Vseh teh 40 tisoč Slovencev nema niti jedne ljudske šole, v kojej bi se učilo izključljivo v našem jeziku, ako odštejemo par dvorazrednic. Ostale šole so po okolici utraktivstienne, pol miš, pol tič, drago stanejo, a k omiki in prosveti malo ali nič pripomorejo. Ljudske šole v mestu so pa laške ali nemške v koje mora (po državnem zakonu) zahajati preko 1000 slovenskih otrok ter se v njih raznarodevati in tuječiti!

Enake razmere vladajo tudi v Istri in še slabše, kajti tu premalo je še poskrbljeno za občno prosveto. Iste in še slabše razmere vladajo v uradih, kjer se slovenščina in hrvaščina nemilo izbacuje in meta na dvorišče. V večini smo, ali malo se nas obrajta, malo se poštevna naše število i to ne samo od deželne vlade.

Na najboljšem stališču se nahajajo tukajšnji Nemci. Vladu je dobro poskrbela, da se nemška zalega tu ne zatré. Nemci, čeprav zavzemajo na Primorskem mikroskopično število, imajo tu razpostavljene krepke zavode prosveti in omiki,

v kojej se slovenski in laški otroci duševno moré v tem ko bi se uk tem uspešnejše širil in ukoreninjal, ako bi bila materinščina učnim jezikom. Človek, ki te nemške zavode gleda med tukajšnjim ne nemškim prebivalstvom, skoraj da misli, da ista vladu podpirajoč tu nemški življenj, podpira s tem tudi Bismarkovo staro željo in geslo razširiti se do Jadranskega morja. Mi dobro vidimo to napačno politično pot ter uvidevamo, da nemčarenje Trsta in Primorske sploh znači krčiti pot tej želji, delati most do Adrije in travallier pour le roi de la Prusse.

Trst je tedaj za Avstrijo velevažno primorsko tržišče, izhodišče na široko morje, jedina pot do pomorske moči, velike pomembe za obstoj in varnost starodavne Avstrije; v njem in na Primorskem sploh morala bi avstrijska vladu gledati, da hodi pot ugodno njenim interesom in tako, ki bi jej osigurala in tesnejše zvezala naše mesto z notranjimi deželami.

Tržaška okolica

v letih 1840 do 1889.

VI.

Zmirom bolj se širi po okolici italijanščina in preti nam poraz, ako se v pravem času ne upremo njenej sili. Nošo so nam tujei uže spodkopali in nam jo prignjusili, a ostane nam še mili naš slovenski jezik. Do tega ne smemo sovražniku pustiti, kajti, če bomo dopuščali, da nam še dalje tujec v šolah deli pravico, bati se nam je dobe, ko bodo naši potomci še lahko rekli: naši so še samo grobovi. In še na teh se bode šopirila tujščina spominjajoč zanamce, da je tu prebival slovenski rod, koji je ugasnil pod težo tujstva. Laščina šopiri se uže

PODLISTEK.

Žrtva ljubezni.

Spisal Dušan.

(Dalje.)

S sosedovo Marico in njenim bratom Zlatkom bila je pa posebna prijateljica. Skupno so se igrali na malej trati pred hišo, vkupe hladili se v senci ličnega vrtiča ter uganjali otroške svoje burke.

Hitro je minevalo leto za letom. Vzrastla je v krasno devojko, ne da bi si bila tega svesta. Ostala je pa vedno nedolžni, brezskrbni otrok. Sosedova Marica in Zlatko sta bila še vedno njena dobra prijatelja, dasi neso bili zdaj več toliko skupaj, ker Marica je morala materi pomagati pri raznem delu; Zlatko pa se je učil mizarstva pri vaškem mizarju. Zvečer pa, ko so bili vsi trije prosti, izvestno je je bilo videti, če je vreme bilo lepo, v vrtnej utici ali na tratici. Zrli so v zvezde ter se pogovarjali o neznanih svetovih, govorili o velikih mestih, krasnih dvorih, o katerih so slišali le pripovedovati. Seveda je imela Zvezdana zmirom prvo besedo, kajti bila je najbolj poučena. Njena tovariša sta jo pa zvesto poslušala in obdudovala njeno vednost in modrost, katero je ona zajemala pri svojej mamici, zelo

izobraženi gospej. In znala ti je tako mično, ljubo pripovedovati! — Svojim pogovorom dala je toli živahnosti in živjenja, da je človek nekako z očmi gledal česar je pripovedovala.

Po dnevu pomagala je i ona nekoliko svojej dobrej mamici pri pohištih opravkih, dasi jo je stara Jasika vedno karala, češ, da to delo ni za njo, ker si pokvari nežne, snežno bele ročice. Kako je bila vendar sitna stara Jasika! Kolikokrat se je jezila na njo, ko jej je vzela iz roke metlo ter jej ni dovolila, da bi osnažila tal. Pogledala je ni o takej priliki celo uro. Ko se jej je pa starka približala, otiraje si solze po suhem, nagubanem licu, tedaj je gibčno skočila k njej, oklenila se jej okolo vratu ter pritisnila gorak poljub na uvele ustnice.

Tako jej je minevalo življenje dan za dnevom prijetno, brezskrbno, srečno.

Neciga dne pa pride v vas — on. Koliko se ni govorilo in pravilo o njegovem priходу uže mesec dni predno je prišel. Ljudje so govorili, da je to imeniten gospod in nazivati ga treba „gospod doktor“. Bival je nekje daleč, kder biva sam presvitli cesar. Videl je izvestno sam cesarjevo Veličanstvo. Ali ne samo videl, govoril je tudi z njim in najbrže celo pri njemu bil na kosilu. Dá, dá, mogoče mu je bil celo prijatelj.

Tako se je govorilo o novem zdravniku, ki je imel prevzeti mesto njegovega umrlega starega kolege. Željno ga je vse pričakovalo, da zadovolji svojej strašnej radovednosti. Imeniten, je baje zelo. Bogve bode-li tako prijazen, kakor je bil dobri, stari gospod Brezovski? Prišel je. Vse ga je obdudovalo, vse je strmelo. Tako imenitnega gospoda neso še imeli Belovaščanje. K Obradovičevim ni bil še prišel. Zvezdana je bila jako radovedna. Vpraševala je zdaj Zlatka, zdaj Marico in Jasiko, ki so ga uže videli, kakšen je ta gospod kajti pripovedovali so o njem čudesa.

Zvezdana ga izvestno noče blizu, če prav bi imela umreti. Rajše umrje, nego, da jo zdravi tako imeniten gospod.

Konečno ga je morala tudi ona videti. Prišel se je bil pokloniti k Obradovičevj družini.

Bilo je okolu 11 ure lepega, pomladanskega jutra. Zvezdana je prilivala na vrtu svojem ljubim cveticam. Rokavce je imela privihane do komolcev. Z jedno roko prizdigovala si je modro krilce, v drugej je pa imela zalivalnik. Mislite si njen strah in grozo, ko začuje neznan glas: „Klanjam se gospicu. Je-li dovoljeno vstopiti?“

Pri vrtnej ogradi zagleda tujega gospoda. Črno, krasno oko se mu je žarelo,

ko je gledalo divno prikazen, najlepšo cvetico med cveticami. Črna, gosta brada mu je obkroževala lep, pravilno vrezan obraz in še bolj črni lasje krili so mu glavo.

Deklica je presenečeno zrla v tujo, a duševno uže znano prikazen. Takoj jo je spoznala. Da, to je bil novi gospod doktor, čegar imena pa še niti ne zna. V svojej zadregi je zrla vodo mesto na cvetice po svojih nožicah. Kako je bila vendar neumna! Jezila se je sama na se, na tega drznega, hudobnega gospoda doktorja, ki si upa nagovoriti njo — neznanko. In bil je res hudoben ta gospod doktor! Kako se je smejal njenej zadregi in pri tem kazal dve vrsti belih zob. Kako lepo je tudi znal gledati. Ona mu ni mogla pogledati v obraz. Povesila je glavico, da zakrije sitno rudečico. Konečno, hvala Bogu! pride iz hiše stara Jasika in prepoznavši gospoda doktorja stopi urno k vratam, odpre jih na stečaj in globoko se klanja pravi: „Prosim, gospod doktor, le naprej“. Saj ni bila neumna stara Jasika. Osrnotila je celo njo, ki je mislila, da nekaj zna. Česa si bode mislil o njej gospod doktor? Da je neumna, abotna, da ničesar ne zna. Istinito, prav ima. Kako je mogla biti tako bedasta in zijati v gospoda doktorja, ne da bi bila odprla vrat

danes na domačih pokopališčih v okolici. Tužno mi je bilo pri srečanju s skedenjski in barkovljanski mirodvor. Posebno v Skednju se vidi premnogo napisov v italijanščini na spomenikih umrlih, domačih Skedenjcev. Nekoliko manj jih je v Barkovljah. Renegatstvo okolice ali bolje nezaslišana okoličanska neumnost je toraj uže tako daleč zašla. Nekateri zaslepljeni okoličani ne privoščijo niti svojim dragim umrlim napisa v milej slovenščini ampak tudi tu hočejo pokazati svoje italijansko mišljenje. Žalostno je pač, da se postavljajo umrlim našim spomeniki z napisom v tujem jeziku ter duši vsak spomin na njega rodni jezik — na oni jezik v katerem je prvič na zemlji spregovoril — v katerem je prvič prosil svojo mater — kruha!

Toda, preč s temi tužnimi spomini in oglejmo si nekoliko okolico v njenem narodnem sedanjem položaju.

Še je čas, da se stvar popravi ter se reši straža ob Adriji. V tem obziru največ bi lahko pomagala vlada, koja naj bi prisilila tržaški magistrat, da uraduje z okoličani v slovenskem jeziku, ter izdava i slovenske oglase, slovenske tiskovine. Vlada sama bi morala ustanoviti v okolici nekaj pripravnic za srednje šole kakoršna je pripravica na Proseku; slovenski živelj naj bi se tu podupiral spoznal naj bi se popolnoma ravnopravnim z družimi avstr. narodi. Pazilo naj bi se na preveliko števílo sem privandranih Furlanov, podanikov bližnjega kraljestva, kateri predstavljajo v mestu in okolici vsaj sedmi del vsega prebivalstva. Enacih razmer bi pač Bismark v svojej državi ne mogel trpeti; okoličani si morajo čestokrat iskati dela na tujem v tem ko imajo tu Furlani ozbiljnega zaslužka! Omenjamo samo okoličanskih izseljencev v Ameriko v Braziljo. Vlada naj bi tudi skrbela, da se oddajajo vsaj mala dela okoličanskim podjetnikom in ne tujim Furlanom, da tako ostane avstrijski denar v avstrijskih rokah! Mnogo je v okolici pridnih podjetnikov, koji bi se skazali zmožne. Vse te navedene reči je prav zelo lahko izvesti, toda le vlada mora imeti resno voljo zato.

Slednjič moram še omeniti narodnih društev, ki so se častno vzdržale navzlic prevelikim zaprekam.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Minolo nedeljo so zborovali v Pragi češko-nemški deželni zastopniki.

in ga peljala v hišo, kakor je storila Jasika. Kdo bi bil pač mislil, da se zna tako lepo vesti ona starica. Tudi ona je hudobna. Izvestno je to naredila, da jo osramoti pred tujim gospodom, češ: pogledjte, taka gospodična, pa še uljudnosti ne pozna. In deklici se prikazeti dve svitli solzi v krasno modrih očeh ter liki svitla bisera roné ji po zarudelem licu.

Gibeno stopa Jasika vodeč mladega gospoda v hišo. Uže sta na hišnem pragu. Zvezdana še vedno v zadregi in jezna gleda za njima. In zdaj? Gospod doktor se obrne, nekoliko postoji in jo pogleda, potem pa stopi v vežo. To jo še bolj ujezi. Hotel jo je še enkrat zasmehovati, še enkrat videti njeno zadrego. Jezno vrže zalivalnik, steče v utico in glasno ihtoč briše si te neumne solze, ki jej silijo v oko.

O ta doktor, ta doktor, dr. je moral priti tako nepričakovano. Nikdar več mu ne pojde pred oči. Skrbno bode odslej pazila in če ga bode ugledala, hitro se bode skrila. Videl je ne bode nikdar, nikdar več ta hudobni gospod doktor!

(Dalje prih.)

K zborovanju je došel podpredsednik gosposke zbornice knez Schönburg. Zadeva ki se je v prvej vrsti obravnavala, ta je bila primirje mej Čehi in Nemci na Češkem. Zahteve zadnjih so v obče znane namreč: 1. nemški senat pri pražkem višjem sodišču; 2. ločitev deželnega šolskega sveta; 3. ločitev deželnega kulturnega sveta; 4. narodne kurije v deželnem zboru gledé narodnih prашanj in 5. nemški oddelek pri namestništvu. Toraj popolno ločanje Nemcev od Čehov. V krajeh, kjer prebivajo sami Nemci, imajo ti neomejeno pravico nastavljanja nemške uradnike, osnavljanja nemške šole; v mešanih mestih naj bi pa vladal ustrakvistični sistem. Kakor je videti, nemška gospoda na Češkem kar ne more trpeti svojih drugonarodnih sodeželanov temveč hoče biti povsem samostalna. Pravi razlog in uzrok temu je pa le, ker Čehi ne pusté do sebe ter nočeje, da jim tujec sodi pravico ter prevlada mej njimi. Hlepenje čeških Nemcev pa izvestno ne čika drugam nego po prevladi nad deželno slovansko večino. Josip II je pa, gospoda Nemci, uže davno pod zemljo!

Notranjski poslanec Ferjančič na shodu dne 8. t. m. v vipavskem Trgu izrekel je pred svojimi volilci, da vlada grofa Taaffe-a s svojim postopanjem poziva slovenske zastopnike, da stopijo v opozicijo. Zagrebški „Obzor“ piše o tej misli našega drž. zastopnika: „Ako pomislimo vse kar koli dela grof Taaffe, priti moramo do zaključka, da njegova vlada ne zasluđuje podpore Slovanov, najmanj pa južnih Slovanov“. Ni nam dobro pod Taaffe-om — govori se v obče, ali ako ga zrušimo (če ga more parlament zrušiti), na krmilo pride drugo ministerstvo koje nam bode manj prijazno od sedanjega. Res je to sicer. Lahko bi potem naleteli na mnogo slabše ministerstvo; oprijemši se pa opozicije, ministerstvo levice bi držalo vzbujeno in živo narodno zavest Slovanov ter odločno in neupogibno branilo svoje pravice. Česa smo si na boljšem z Taaffejem? Hotel je vsem vstreči a nikogar ni zadovoljil. Kakor uboščeku padale so Slovincu in tostranskemu Hrvat u drobtince od bogate mize. Dajale so se nam nekatere koncesije a s temi se je v sčn pogrezala naša narodnost in naša zavednost. Kje imamo še izpolnene naše pravične po zakonih utemeljene zahteve? kje je borba za narodne ideale? Ministerska spravljiva politika nam jih je skoraj da pokopala. Vedno še živimo a naše življenje je bolj podobno hirajočemu in bolehnemu človeku. Odkar obstoji ustava delujemo, moledvamo in prosimo ali še nemamo niti jedne slovenske srednje šole in še na obstoječih nemških se nam nastavljajo ravnateljji tujega rodu; še vedno se mej nami nastavljajo uradnikom tujci in sovražniki našega jezika in navad. Istra je izvestno slovanska zemlja, dve tretjini njenih prebivalcev so Slovani, koji se žilavo in krepko boré proti Lahom, — v tej deželi imenuje se deželni glavarjem človeka, ki niti ne ume slovenščine ni hrvatščine in je pri tem strasten pristaš laške stranke dr. Campitellija! — Ali čemu bi jadikovali? Facta loquentur. Misel g. dr. Ferjančiča je tedaj velevažna za naš obstoj in poslanci naši bi jo morali vzeti v dober premislek.

Bivši namestnik Češke baron Kraus bode nekda imenovan predsednikom višjega vojaškega sodišča. — Baron Fejervary, minister za deželno brambo na Ogerskem meni nekda odstopiti. Na njegovo mesto bi v takem slučaju prišel grof Pejačević.

Vnanje dežele.

Srbska kraljica Natalija še vedno hodi v Belgrad ne da bi se bila za to še odločila. Časnikarji mnogo vedo o tem povedati kakor bi ta zadeva bila Bog ve kake važnosti v tem ko je mnogo družih stvari, ki so bolj važne, ki se pa puščajo na stran. Vsakakor se kraljica menda poda v Belgrad a ne ve se še dneva. Sedaj se nahaja v Odesi.

Konservativna stranka na Francozskem se razpada. Na čelu jej je Duval, ki noče ničesar slišati o Boulangeru. Minolo sredo se je obdržavala velika sednica boulangistov v Montmartre, koje se je vdeležilo do 10000 oseb. Boulanger je izdal nov proglas na volilce 18 okraja v Parizu priporočujoč volilem svojo „pravično“ zadevo. Proglas sklepa z klicem „Živila Francozka in njena ljudovlada“.

Na Laškem se godé čudne stvari. Ko je minoli petek pop. minister Crispi s svojo hčerko se peljal v kočiji po ulici Caracciolo v Neapolju, vrgel je vanj neznan človek kamen ter ga močno ranil v brado. Njegova hčerka ga je obranila, da ga ni udaril tudi drugi kamen kojega je oni zlobnež vanj zalučal. Nek duhovnik imenom Massari prijel je malopridneža za vrat rekoč: sedaj mi ne vbežiš več, zločinec! Redarstvo ga je na to zaprlo. Pri izpraševanju zakaj je napadel Crispija, rekel je: „Prišel sem v Neapolj učiti se arhitekturi; oče mi je nedolgo umrl in ostal sem sam. Prodal sem polagoma vse kar sem imel; iskal in prosil sem povsod zaslužka a nikdo se me ni hotel usmiliti. Pripravljen sem bil početi kar si bodi, da se le preživim, ali ta lačna dežela ni imela mesteca za me. Slednjič sem sklenil maščevati se nad Crispijem kajti on je edini uzrok vsemu temu“. Malopridnež se zove Emil Caporali ter je 21leten. Pri poslednjih izpraševanjih je izpovedal, da je republikanec ter je delal s premislekom. Opičil je sam kamene, ki jih je treščil v Crispija. V zvezi je bil nekda z družimi republikanci.

Odkar je nemški cesar obiskal ruskega cara pisalo se je uže na koše pisem o povrnitvi tega pohoda od strani ruskega carja. Danes se misli, da ruski car vendar pride v Berlin ali ta pohod ne bode imel nikacega političnega značaja. Doba ni še določena. Kakor brzojavijo iz Berlina je to tajna teh dveh cesarjev. Iz vsega tega je pa lahko razviditi, da Rusiji za Nemško ničesar ni mari in to se Nemške ne boji dokler Nemška želi priateljstvo z Rusijo. Tudi o potovanju ruskega prestolonaslednika v Pariz se mnogo govoriči in ugiba o posledicah, ki bi jo imela francozsko-ruska zveza za Evropo sploh, a določnega o tem potovanju se ne ve še ničesar. Vsakakor se pa moč Rusije in bojazen pred njeno silo po Evropi jako širi in boji se je menda najbolj železni kancelar sam. Francozka si na vse krepke prizadeva pridobiti si simpatije severnega oroslana kajti tedaj bode njena večna sovražnica Nemčija mej dvema ognjema.

Na Angležkem še vedno štrajkajo. Minolo nedeljo je šlo 50000 delalcev v dolgej vrsti v HydePark, Burns jih je pri tem shodu pozival, da nehajo štrajkati ter se udajo zahtevam in koncesijam svojih gospodarjem.

Predsednik bolgarskega sobranja Stojanov je v nedeljo umrl v Parizu kamor je pred nekoliko dnevi odpotoval na razstavo. —

DOPISI.

Iz Vipave, 10. septembra. [Izv. dop.] (Petindvajsetletnica vipavske čitalnice.) Polnim navdušenja in spominjajočim se na izlet v Divačo, vnetim za našo sveto stvar, prišlo nam je pred oči naznanilo petindvajsetletnice vipavske čitalnice. Potni les zopet v roke in hajd čez hrib k milim bratom Vipavcem.

V soboto popoldne bila je uže cela Vipava na nogah. Vidilo se je vsem, da se pripravljajo na nekaj nenavadnega, svečanega. In res pričakovala se je veteranska godba iz Gorice, koja bi morala obhoditi ves trg, kateri bi imel biti razsvitljen. A žalibog, ta nenavadna slavnost se ni vršila na predvečer slovesnosti, ker radi slabega sporazumljenja prišla je godba

prepozno. Ravno tako bi se moralo vršiti v nedeljo zjutraj slovesno privezanje prekrasne traku, kojega so podarile vrle vipavske rodoljubkinje čitalniškej zastavi; a zvršilo so je i to le tiho. Zatem smo šli v dolgej vrsti se zastavo v Log k slovesni sv. maši in pridigi.

Po končanem sv. opraviilu pripelje se godba iz Gorice, koja izstopi v Logu razvoze ter svirajoč spremlja zastavo in dolgo vrsto vipavskih narodnjakov do čitalnice. Ob 6. uri zvečer obhodila je godba ves trg ter tako oživila in navdušila vse! Ob 7. uri bil je prostor kojega so napravili na prostem in tako lepo ovenčali, da je zgledal kakor hladna prostorna ulica, ves napolnjen samega vipavskega ženstva. Gospodje so morali biti zadovoljni zadej in ob straneh. In res, prišla je vsa inteligencea z cele vipavske doline, s Krasa, nekaj iz Notranjskega, nekoki iz Gorice in Trsta. Vzdigne se zagrinjalo in močen zbor vrlih pevcev zapoje: „Zvezna“ v občno pohvalo. Na to nastopi g.čna A. Hribar ter krepko in gladko deklamuje „Prolog o petindvajsetletnici čitalnice“, kojega je zložil pesnik vipavski A. Kostanjevec. Deklamovalka in pesnik sta žela burno pohvalo, koja sta oba istinito zaslužila. Pevski zbor zapoje: „Pozdrav“. Nastopi na to g. poslanec dr. Ferjančič, kateri se spominja v svojem govoru vstanovitve čitalnice, njenega napredka in obstanka celo četrt stoletja. Pač lepa doba, pravi govornik, bodisi v družbinskem ali javnem življenju. Spominja se tudi ustanoviteljev in podpirateljev čitalnice rekoč kako sijajna je bila ustanovitev spremljena z občnem navdušenjem. Danes ni več onega navdušenja kar se opravičuje s tem, da je zdaj Slovenija uže vzbujena in da rodoljubi pri najboljši volji ne morejo obiskati toliko veselie in svečanosti kolikor jih napravljajo sinovi matere Slave. Vošči slednjič še prav dolgega obstanka in napredka narodni čitalnici. Pevci zapoje: „Pjevajmo“ in slednjič „Zrinjski-Frankopan“, koje pesni so morali ponavljati na občno zahtevanje. Slava vrlim pevcem in njih voditeljem!

A tudi v bodoče se hrabro bojujte Za narod teptani in njega obstoj, Z besedo in z deli krepko pospešujte Blaginjo njegovo in splošni razvoj; Za naroda slavo, korist in prosveto Delujmo vsi skupaj z ljubeznijo vneto.

Zdaj pride najvažnejša točka, radi koje bi se kmalu ne vršila vsa svečanost to je igra: „Svoj k svojim“. Vse priznanje zasluđu res jezična Mica (g.čna A. Hribar.) To ti je stara klepetulja, katera se vede kot edina gospodinja v hiši, kar je gospodični jako pristojalo. Ubogi sodnik (g. A. Kostanjevec) bi bil kmalu plesal kot bi nemški plevel Teodor (g. A. Dekleva) godel a prišel je v pravem času gospod von Scherbl ter vse račune zmedel tako, da je gospa Berta (g. J. Dekleva) kar v omedlevico padla. Spihli vse osebe na svojem mestu, ki so svojo ulogo nepričakovano dobro izvršile. Kaj pa dva zaljubljenca Zora in dr. Slavec (g. Meržan) Ta ti je bila v pravem pomenu splušeno dekletce, koje se drži vedno Mici za predpasnik. In on? Tu pa naj si misli vsako dekle pred seboj krasnega mladeniča, koji jej zakriva vso srčno bolest in koji pričakuje življenja ali smrti iz dekletinih ust. Zagrinjalo pade. Med gromovitimi, živeli, slava-klici in rokoploski vzdigne se še enkrat, da se pokažejo izborni igralci, koji so bili vredni čestitanja. Med odmorom svirala je godba, in čas je tek el po bliskovo. Med besedo pride tudi več telegramov, slednjič pa najvažnejša točka za mladino namreč ples, ki se je potegnil do ranega jutra. Drugi večer dostavljala se je svečanost med petjem deklamacijo, govori in plesom do drugega dne!

Živeli vsi vrli rodoljubi in sotrudniki bivajoči v prelepi Vipavi! Dobrotno nebo ohrani Vas vse, da vsi dočakate preslavno petdesetletnico vipavske čitalnice!

V Černemkalu, dne 11. sept. (Izv. dop.) Slišal sem praviti, da se je Čitalnica, v Pasjivasi ali, kakor jo nekateri imenujejo, v Dekanih, zopet k življenju probudila. Ko sem pred nekolikimi meseci se nahajal po opravih tamkaj, ozrem se tudi na poslopje, kjer je stal nekdanji slovenski napis „Čitalnica“, ali zastoj se mi je bilo ozirati. Vprašam nekoga dekca kje je „čitalnica“, in odgovoril mi je, da je ni več ter da je vse zaspalo. Jaz pa si mislim: ako je zaspala, morebiti se še kdaj probudi; če je pa umrla, ne probudi se več.

Moja misel se je kakor vidimo uredila; spala je in probudila se je vnovič. Dne 11. t. m. je prišlo naše „Bralno društvo“ „Oglas“ v dveh jezikih: slovenskem in italijanskem ter vabilo k veliki veselici. Iz vabila sodečemu zdelo se mi je to probujenje „Dekanske čitalnice“ res čudno: zaspala je v enem jeziku a probudila se z dvema! Veselici vsporedi oglas in tudi tisk. oglasov in vabilnih listkov (Capodistria Tipografia Cobol-Priora) kažejo zadostno, da je udarila utrakvistično pot. Prašam vas, Dekanci, čemu se klanjati tujcu, koji bi vse Slovence utopil v žlici vode, da predno izginejo iz svetovnega pozorišča? Zapomnite si vendar enkrat, slovenski rodoljubi, besede pesnikov, da:

Kdor ne spoštuje se sam
Podlaga je — tujčevej peti!

Domače vesti.

Imenovanje. Policijski oficijal Ivan Maurer je imenovan c. kr. pristavom in vodjem pomočnih uradov pri tukajšnjem policijskim ravnateljstvu.

Duhovske spremembe v Goriškej nadškofiji: č. g. vikarij iz Zapotoka Anton Terpin pride Podrobotin, na njegovo mesto pa č. g. Kodermac; č. g. J. Kumar kaplan v Biljani gre za kurata-zupnika v Lokve, na njegovo mesto pride č. g. Kralj novomašnik; za Vederjan se sliši, da bode imenovan č. g. Andrej Žnidarčič vikarij na Gradiškuti.

Tržaški „tamburaši“ namreč oddelek vrlega tržaškega „Sokola“, nastopijo kakor čujemo prvič prihodnjo nedeljo pri zabavnem večeru. — Izvežbanih je kadih deset mož. Natančni program prinesemo v sobotni številki.

Volitve v deželni in mestni zbor se menda kaj razpišejo, ko bode končano pregledovanje volilnih list in zadeva drugov. V seji minolega petka je sedanji neopravičeni mestni zbor sklenil biti dosleden svojemu dosedanjemu stališču — zanikati namreč drugom volilno pravico. Odlok ministerstva notranjih zadev, s katerim se mestnemu zboru nalaga, da mora spoznati „konsorte“ za volilce, je mestni zbor vzel naznanje ter zadevo poveril mestnemu magistratu v preiskavo in ne, kakor je bilo pričakovati, posebnej komisiji voljeni iz svoje srede. „Drugovi“ so se mej volilce istinito vpisali, sedaj bode pa lahonska gospoda presojava, komu pripada volilno pravo in kdo je je uže davno zgubil. Naravno je, da bode magistrat gledal, da čim več drugov zopet zbriše pod to ali ono pretvezo. Saj mu je to lahko: v rokah ima sukno in škarje! — Vsakakor so volitve pred vratmi in treba nam je buditi da „ne pademo v skušnjava!“

Izlet na grob pok. Žvaba. V nedeljo popoldne pri precej ugodnem in hladnem vremenu odšlo je iz Trsta kadih 40 oseb večinoma odličnih rodoljubov iz mesta, mej njimi tudi več pevcev. Na Opčinah so nas čakali vozovi s kojimi smo šli dalje do Dutovelj. Mnogo njih je šlo tudi peš; drugi so se pripeljali v kočijah ali po železnici do Sežane in od tamkaj peš v Dutovlje. V Dutovljah se je izletnikom pridružilo več učiteljev in družih izurjenih pevcev iz Krasa. Prišlo je tudi mnogo prostesjega ljudstva iz Tomaja, Koprive,

Sežane itd. tako, da je pokopališče bilo celoma polno. — Po dovršenem cerkvenem blagoslovljenju zapeli so pevci — bilo jih je kadih 20 — mile v globočino sreca segajoče nagrobnice in njih tužno-ubrani glasovi so milo uplivali na navzoče občinstvo ter marisikogar do solz ganili. Na to nastopi č. g. Mandić in v krepkem govoru na kratko omenja neumornega, trudoljubnega, požrtvovalnega delovanja blazega pokojnika Žvaba na čigar gomili smo bili zbrani v obilnem številu ter podarja njegovo žarko ljubezen do milega slovenskega naroda, kojemu je vstal delalno zvest do prerane svoje smrti. Isti narod mu je skazal svojo hvaležnost pozdignivši ta skromen spomenik nad njegovim grobom, koji naj bode znak narodove hvaležnosti in spoštovanja do preblazega pokojnika. Mir njegovej duši!

Zopet so zapeli pevci in občinstvo se je ganjeno oziralo na nemo gomilo in visoko piramido, ki sedaj stoji na njej ter molilo v srcu milega Boga za dušo blazega pokojnika. Slednjic se oglasi še oče ranjcega Lovreta ter ganjen po tolikem sočutju do svojega oplakanega sina, izrazi svojo srčno zahvalo za blagovoljno sočutje in ganljivo svečanost.

Mrak je uže legel na naravo, ko smo se ločili živo ganjeni iz mirodvora, kjer počiva blag prijatelj, sotrudnik, delujoč rodoljub in pisatelj — Lovro Žvab, čigar podoba smo zadnjič gledali na fotografiji vdolblenej na spomeniku, pod kojim spi večno spanje. . . .

Spomenik je kake dva metra visoka piramida iz kraškega kamena. Na eni strani stoji vrezan napis: „Lovro Žvabu, slovenskemu pisatelju in prvoborniku, rojenemu v Dutovljah dne 16. avg. 1852, umrlemu v Dutovljah dne 1. sept. 1888. Postavili rodoljubi in čestilci.“

Spomeniti moramo še krasnega venca iz suhih rož, kojega so darovale nekatere tržaške rodoljubkinje posebno pa, prekrasno na črnem žametu izšivan beli križ v staklenej škatlji podarjen od neimenovane osebe. —

Iz Krškega dobil je odbor naslednji brzojav: V miru počivaj, odkritosrčni prijatelj, učenec Lavriča, očeta našega naroda! Duša Lavriča ter pokojnih goriških mož delujočih za probujo kmetskega naroda naj probudi sedajno nebržnost voditeljev slavljanstva.

Tone Ferfila

Začetek telovadbe. Kakor doznajemo, prično se 1. oktobra tržaškega „Sokola“ telovadbe vaje za odrasle in za fantiče od 7—12. leta. Kdor tedaj želi otroka vpisati v letošnji tečaj telovadbe naj se oglasi pri slugi v „Čitalnici“, ali pa v „Del. podp. društvu“. Odbor „Sokola“ bode to leto naročil tudi nekaj novega potrebnega telovadnega orodja posebno za fantiče. Telovadni dnevi in ure določijo se pozneje. Mi upamo, da se upiše v ta tečaj precejšne število telovadcev, osobito zato, ker telovadba telesnemu razvoju posebno ugaja.

Velik broneni kip slavnega hrvatskega kiparja I. Rendića predstavljajoč dalmatinskega miniha-pesnika Kačić-Mijošića, koji se postavi na njega spomenik v Makarski je bil razstavljen do včeraj v prizemskeji sobani mestne borze (Borsa Vecchia). To je nov umotvor slavnega kiparja, ki predstavlja častito podobo dalmatinskega narodnega pesnika in rodoljuba.

Nadvojvoda Ivan se je podvrgel skušnji za ladjinega trgovskega kapitana.

Nezavednost na Greti. Kakor čitamo v tržaškem babniku „Il Piccolo“ vpisalo se je v lahonsko zabavišče na Greti uže 116 otrok. Najbrže je ta deca nekaterih malosvestnih delalcev na železnici in sploh tujcev, kojih domovina je — kruh in denar. —

Slovenski otroški vrt v Rojanu. V pondeljek 16. t. m. je pregledala dotična komisija prostore namenjene za otroški vrt v Rojanu. Razun od magistrata poslanih gospodov bila sta navzoča pred-

sednik in tajnik podružnice, in g. inženir M. Živic iz Trsta. Gospodje so se izrekli jako pohvalno o prostorih; trebalo bode le nadomestiti lesene stopnice s kamnitimi kar poskrbi dotični hišni gospodar. Opozarjamo zopet Rojančane, da se pridneje oklenejo domače podružnice in tamšnjim slovenskim starišem, da vpišejo o svojem času svoje otroke v otroški vrt domače podružnice mesto v onega „Propatrie“ na Greti.

Za podružnico družbe sv. Cirila in Metoda nabrali so prijatelji v Dutovljah slaveči odkritje spomenika Lovre Žvaba 5 gld. Srčna hvala.

Deželni zbor v Istri se snide koncem meseca oktobra.

Novo ustanovljenega pevskega društva „Zarja“ v Rojanu spominja se v zadnej številki goriška „Soča“ rekoč, „da je skrajni čas, da so se začeli, nekoliko bolj gibati Slovenci v tržaški okolici. Nekdaj je bila rojanska čitalnica znana po vsej Sloveniji, a danes je ni več. Naj bi jo nadomestovala in budila narodno zavest nova „Zarja“, ki naj združi vse slovenske sinove v Rojanu in bližni okolici v trudapolno narodno delo“. — Kakor slišimo je zanimanje za novo društvo zmirom večje. Dosedaj se je vpisalo uže lepo število delujočih udov, koji lahko sami učinjajo močan pevski zbor; tudi podpornikov izvestno društvu ne bode manjkalo. Predložila so se uže pravila in nadejati se je, da društvo kmalu začne postavno delovati ter buditi zaspalo, narodno zavest. Mi se tega jako veselimo iz razloga ker je Rojan mestu najbližje predmestje ter je naš narod v tem kraju v največji nevarnosti. Srčno tedaj naprej!

Iz Rojana nam pišejo: Rudeča „Pro Patria“ je minolo nedeljo nataknila po Rojanu in po Greti povabila, namreč bele plakate po voglih s katerimi naznanja, da se te dni odpre na Greti otroški vrt ter vabi ondašnje stariše, da svojo deca vanj vpišejo. Ti oglasi se nam zde kakor znani „papir za muhe“. Na nje naj bi se lovili naši nezavedneži ter zapisali svoje otroke v ta otroški vrt, da se jim tamkaj iz nežnih sre izdere slovenski čut ter vanje zasadi trn izdajstva. Lansko leto je več tukajšnjih slovenskih delalcev pošljalo svoje otročiče v to fabriko Lahonov in renegatov. Ker se pa kmalu odpre pri nas slovenski otroški vrt, upamo, da se letos nikdo ne da zapeljati ter ne upiše svoje dece v omenjen vrt, temveč da počaka, da se tu odpre domače slovensko učila spoznavati in moliti Boga, privadila marisikacemu koristnemu delu ter se navadila spoštovanju do starišev — v svojem jeziku ne pa v tujem neumljivej laščini. Ko sem v ponedeljek slučajno šel po Rojanu videl sem kako je burja razmesarila te lahonske strašila prilepljena po zidovih in vratih in hvaležen sem bil Bogu, da nam je sama burja odnesla te nebodi jih treba plakate, koje naj bi gospoda Lahoni rajši razobesili tam doli v Umbriji in Italiji spleh, kjer vlada prava „mizerija“ — ne pa tu po nepotrebnem denar proč metali ter širili tod ideje in težnje po lačnej italijanskej domovini. Koliko bolj bi jih zahvalili lačni bratje v Italiji, ako bi jim poslali dotični denar, nego mi tržaški Slovenci, koje vi brez uspeha in zahman navdušujete za laško škornjo! Opazovalec.

Ustanova „Franc Josip I.“ Mestni magistrat razpisuje natečaj za podpore ubožnim udovam, z otroci, delalskega stanu iz ustanove mestnega zbora v spomin 40 letnice cesarjeve. Podpore znašajo od 36—72 for. ter so namenjene poštemim udovam z deca, spadajočim delalskemu stanu in vživajočim tržaško občinarstvo. Prošnje do 30. t. m. pri mestnem magistratu. V istih je dokazati udovstvo; da je pokojni soprog bil delalec; pridjati jim ubožni in aravni list in trž. občinarstvo.

Nek opazovalec nam piše, da poročevalec v naš list v svojem poročilu o

„Narodnem shodu v Divači“ ni opazil pevskega zbora iz Klanca in Boršta. Zadnji je došel peš nekoliko kasneje nego Tržačani ter prikorakal pevajoč s zvestavo. Pel je tudi na travniku in v jami več slovenskih komadov. — S tem, da nismo v poročilu imenovali rečenih pevskega zbora, nismo hoteli nikakor razžaliti jih. Ostale pevske zbere, v kolikor jih nismo imenovali navedli, zastopili smo pod „itd“. To neradovoljno izpuščenje radi sedaj popravljamo ter ustrezamo opazovalčevi želji. Čast komur čast. —

Za goriško podružnico sv. Cirila in Metoda sta nabrala g. učitelj Bajt in njegova soproga, v Štandrežu pri Gorici 6 letnic, 44 podpornice in 17 podpornikov. Tudi naše podružnice pri sv. Ivanu in na Greti bi gotovo lahko imele na stotine podpornikov kajti brez dvojbe bi več naših okoličanov radi darovali borih 10 kr. na leto za potrebne slovenske šole. Zavednejši sorojaki v okolici, vzemite si stvar na srce in nabirajte vsaj podpornih udov! To zadevo priporočamo osobito našim vrlim učiteljicam in zavednim učiteljem po okolici, naj bi se nekoliko potrudili v tem obziru. Pa vrli Škedenjci in druge okoličanske vasi si ne bodo še osnovale lastnih podružnic družbe sv. Cirila in Metoda?

Hrvatski sabor v Zagrebu se otvori dne 1. listopada.

Učiteljstvu na Tolminskem, kakor poroča vrta sestrice „Soča“, so od nekoč strogo prepovedali, da ne sme dopisovati političnim listom. S tem pa nekateri gospodje ne dosežejo zaželenega uspeha, da ne bi prišle v javnost nekatere stvari, ki učiteljstvo teže in koje prenaša z velikim zatajevanjem. Čudno, da se kaj enacega odredi v slovenskem kraju. Ako bodo učitelji molčali, začno govoriti neučitelji in tedaj tem slabše. Te prepovedi bi mi nikakor ne grajali, ako bi prišla od tržaškega magistrata. V Trstu imajo lahonski učitelji pravo celo izdajati časopise in kati javni mir. Kdo se ne spominja zloglasne kavke „Šaloharde“, pri kojej so sodelovali nekda edino učitelji?

Slovesno blagoslovljenje stolne cerkve v Serajevu se je vršilo minolo soboto z veliko vdeležbo cerkvenih in posvetnih dostojanstvenikov. Katedralno je blagoslovil mostarski škof Buconjić. Mej družimi se je vdeležil svečanosti tudi djakovarski škof Strossmayer, ki je titularni škof Bosne, koji je bil na svojem potovanju v Serajevo povsod radostno pozdravljan. Pred cerkvo je bilo do 8000 kmetov, koji so čakali prenosa Najsvetejšega. En batalijon pešcev je streljalo. — Da se spozna zlobnost nemških in laških časnika, prinašamo tu telegram iz Beča v nedeljskem „Mattino“ glede zadeve mej nuncijem Galimbertijem in Strossmayerjem o kojej smo zadnjič poročali. Evo ga: „Nuncij Galimberti se ni hotel podati v Serajevo blagosloviti novo prestolice samo radi tega ker se je hotel Strossmayer slavnosti na vsak način vdeležiti, ampak tudi za to ker je slišal iz verodostojnega vira, da hoče Strossmayer vporabiti svoje potovanje agitatoričnim namenom v jako dvomljivem smislu! — Slovanski škofje in duhovniki sploh so laškim in nemškim slovanofobom zgolj nevarni „panslavistični agitatorji“ in zatiraleci. Ali v svojej sredi ne vidijo strastnih možev, ki spadajo tudi k višjim cerkvenim dostojanstvenikom, ter povsod družega ne vidijo nego Lahe in Nemce. S praznim strašilom panslavizma dajo se morda strašiti še vrabci na strehi ne pa razumni krogi. Medeci, curate vos ipsos! —

Vreme zadnje dni se čudno spreminja. V tem ko smo imeli minoli teden do 25° gorkote, v nedeljo ponoči je padla temperatura na 8° in še vedno je mrzel zrak. V nedeljo po noči se je prvič pokazala burja, ter napravila znatne škode po vinogradih, lomeč mladce in otrešajoč jagode in grozde. Morje je bilo jako nemirno.

Dva čolne, ki sta veslala iz Milj proti Trstu napadel je vihar sredi morja v Miljskem zalivu ter jih prevrnil. Osebe ki so bile v njih so se k sreči rešile na parnik „Dori“ in na skedenjsko obrežje. O družih nesrečah ni slišati.

Novo repetirke so se zadnji čas podelile vojakom tretjega kora ter se sedaj v tem koku obdržavajo vojaške vaje, da se moštvo in rezervni častniki navadijo manipulaciji z novimi puškami. Ko se je to uže zgodilo podelijo se repetirke vsem k temu koku spadajočim brambovskim četam. Prvi vdobi repetirke ljubljanski brambovski bataljon št. 5, namreč uže v prihodnjih dneh ter bode njegovo moštvo koj poklicano k sedemdnem vaju.

Ples na prostem, kojega so priredili nekateri Italijanci minolo nedeljo v Rojanu, se je izvršil z velikim „fiaskom“. Vdeležbe radi nestalnega vremena je bilo prav malo. Osobito nas veseli, da se tamošnje slovensko občinstvo za te lahonske burke prav nič ne zmeni. Radi prepričle vdeležbe in nastale burje je vsa „veselica“ končala uže ob 5. uri zvečer. Le sem ter tja je bilo videti kako mestno „zijalo“ in razposajeno deklino, kakoršnih o takih prilikah nikjer ne manjka.

Požar se je vnel v soboto na skedenju kampanije Baneli na Vrdeci ter uničil mnogo sena in slame.

Kolera se znatno širi po Mezopotaniji v Arabiji.

Mejnarodno elektricitetno društvo, čigar glavnica znaša uže tri milijone goldinarjev nameruje vpeljati na Dunaju kot osredni svoji postaji, električno razsvetljavo. Za to razsvetljavo je namenjenih 20.000 gorečih svetilk čijih stvoritvena vzmožnost se lahko poviša do 100.000 svetilk. Električna se bode uporabljala tudi v obrtniške namene.

Visoka starost. V vasi Kilmarnoh na Škotskem prebiva 200 oseb mej kojimi 73 jih je doseglo dobo 77 let, 30 več nego 83 leto, 7 njih presega 90 leto in 40 jih je doseglo 100 letno starost. Vaški cerkovnik ima 94 let, vendar je pa še vedno vesel in čil ter opravlja svojo službo. Za to visoko starost se imajo zahvaliti nekda dobri vodi in čistemu tamošnjemu zraku. Kdor hoče tedaj doživeti visoko starost, naj se potruži v Kilmarnoh!

Gospodarske in trgovinske stvari.

Bakreni vitriol v trtoreji in javno zdravstvo.

Spisal Iv. Bolle, ravnatelj c. kr. poskušališča za avilorejo in vinarstvo v Gorici.

Po mnogih skušnjah, ki so jih naredili v preteklih petih letih na Francoskem, v Avstriji in v Italiji, bi se moralo misliti, da so se razkadile vse bojazni, da bi utegnili nastati kaka nevarnost javnemu zdravstvu vsled uporabljenja bakrenega žvepla v bojuproti Peronospori.

V resnici zagotavljajo največja kemiki na podlagi natančnih preiskav producente in konsumente, da se ni prav nič bati, da bi se v grozdu ali v vinu takih trt, ki so se škropile z bakreno-apneno zmesjo, nahajalo toliko bakra, da bi škodilo zdravju. Če se je tudi jako občutljiv kemik reakcijam pokazalo kaj take gude, bila je njena množina izginljiva, manjša nego desetinka miligrama v litru vina. Proti takim množinam se neso vpirali niti zdravstveni specialisti, niti moralne skupščine, niti gosposke, kojim je skrbeti za javno zdravstvo, pa tudi neso imele povoda, da bi bile postopale s prepovednimi naredbami. Škropljenje z bakreno-apneno zmesjo se je začelo v kratkem povsod izvajati in ni dalo nikdar prilike tožbam in tako so praktične skušnje potrdile zagotovila večšakov.

Pri vsem tem se raznašajo vsako leto vesti po deželi, da se je ta ali oni ostrupil, ker je zobal grozdje, ali pil vino z bakrenim vitrijolom poškropljenih trt, in take

govorice gredo od ust do ust in tudi časopisi prinašajo take senzacijske vesti, ter vznemirujejo z njimi brez uzroka malovedno ali prelahkoverno ljudstvo. Čudno je pri tem, da take govornice zadevajo vsako leto skoro vedno iste slučaje, se sučejo tudi okoli istih krajev in celo istih oseb in redko kedaj je slišati kaj novega. Zdaj pravijo, da se je delavec lotila huda griža, ko so v nekem vinogradu škropili trte; zdaj, da je kak deček obolet, ker se je nazobal poškropljenega grozda; drugič se sliši o celi družini, da se je strašno slabo počutila po takem grozdu in zopet drugod so poginile živali, koje so se slučajno najdele z vitrijolno zmesjo pomazane piče — in ne daleč od tod se nahaja celo kmetija, kder — kakor pravijo — pogineta vsako leto redno po dve kravi, če ne več, vsled enacega uzroka.

(Konec prih.)

Listnica uredništva

Na brezimena pisma in dopisnice navadno ne odgovarjamo. Ker smo pa vdobili neko prav sitno, sitnejšo nego so jesenske muhe, izjavljamo tu, da je „zmes“ ki se nam v njej očita celoma neopravičena in neutemeljena. Tiča se pozna po petju; enako tudi brezimnega „srčnega“ dopisnikarja, ki zliiva svojo osebno jezo na nemo dopisnico. Predali našega lista so odprli vsem dopisnikom, ako so v njih člankah obravnave pravične zadeve, ter merijo v narodno korist. Nikakor pa nečemo vanje sprejemati neosnovane graje in sumničonja. Čast komur čast neglede na njegove zasebne misli.

Dunajska borza.

17. septembra

Enotni drž. dolg v bankovcih	—	—	gld. 83 45
„ „ „ „ „ „	—	—	84 30
Zlata renta	—	—	110 05
5% avstrijska renta	—	—	94 60
Delnice narodne banke	—	—	911.—
Kreditne delnice	—	—	305 25
London 10 lir sterlin	—	—	11 55
Francoški napoleondori	—	—	9 48 1/2
C. kr. cekini	—	—	5 66
Nemške marke	—	—	58 30

Preporoča se 2—3

LEONIDA MELINGO
agent z lesom.

Vdobi se ga na borzi („Tergesteo“).

Pristni logaški semeški

GRAH

pošilja v vrečah po 2 in 5 kg. proti poštmem povzetju 1—5

Franjo Arko

v Dolnem Logateci

Logaški zgodnji grah znan je v obče kot najzgodnejša vrsta in jako rodovitna.

Št. 5588.

Razpis.

Na deželni vino-, sadjerejski in poljedelski šoli na Grmu pri Rudolfovem, — z dveletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom, — izpraznjenih je

7 deželnih ustanov

za prihodnje šolsko leto 1889/90, katero se prične dne 1. novembra 1889.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja, lepega vedenja in so z dobrim uspehom dovršili vsaj ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetijski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in sadjerejo pečali.

Učenci z ustanovami dobivajo brezplačno hrano, stanovanje in poduk v šoli, obleko si pa morajo sami preskrbeti.

V šolo vsprejemajo se tudi:

1. **Plačujoči** učenci, kateri plačujejo po 33 do 50 kr. na dan za hrano in stanovanje in pa 20 gld. šolnine na leto; in 2. **eksternisti**, ki zunaj šole stanujejo in plačujejo šolnino.

Lastnoročno pisane slovenske prošnje se imajo

do dne 20. septembra 1889

izročiti vodstvu deželne vino-, sadjerejske in poljedelske šole na Grmu pri Rudolfovem.

Prošjam priložiti je rojstni list, spričalo dovršene ljudske ali obiskovane srednje šole, zdravniško potrdilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju in župnijsko spričalo o lepem vedenju.

Prošjam za vsprejem proti plačilu priložiti je reverz ali obvezno pismo staršev, oziroma oskrbnikovo, zadevajoče vzdrževanje učenca.

Od deželnega odbora kranjskega,

v Ljubljani, dne 5. septembra 1889.

Isastnik pol. društvo „Edinost“.

Izdajatelj in odgovorni urednik Julij Mikota.

Tiskarna Dolenc v Trstu.

Št. 110.

Razpis službe.

Pri podpisnem uradu je izpraznjeno mesto pisarja z mesečno plačo tridesetih goldinarjev, katera bi se v slučaju posebne spretnosti in marljivosti s časom primerno povišala.

Prosilec morajo biti popolnoma večji nemščini in slovensčini toliko v besedi kolikor v pisavi in se bo pri enaki sposobnosti dala prednost tistemu, kateri ima najlepšo pisavo.

Prošnje naj se semkaj vložijo do konca septembra t. l., katerim je priložiti:

1. spričalo dobrega obnašanja.
2. kratni list.
3. v obeh jezikih lastnoročno spisani obrazec.
4. spričala o dosedanjem službovanju.

C. kr. okrajno glavarstvo Tolminu, dne 14. sept. 1889.

C. kr. okrajni glavar: Marenzi.

Stefan E. Melingo

patentirani mešetar in zapriseženi razsojevalec z lesom 3—1
v Trstu, ulica delle Acque N. 3.

MLADENIČ,

14 let star, dovršil I. gimnazijo, previden z dobrimi šolskimi spričevali, želi stopiti kot učenec v prodajalnico na deželi ali v mestu. — Več se zve pri upravnistvu 3—3 „Edinosti“.

NAZNANILO.

Podpisani naznanja slavnemu občinstvu, da izvršuje vsakovrstne možke obleke po najnižji ceni.

ANTON JERIC

krojač. 4—5

V ulici Farneto številka 18. I. nadstropje.

Osem svetinj.

Najboljše ročne harmonike

se 1., 2. in 3. vrstami tipk, orkester-harmonike z jeklenimi glasili in usnjatim mehonom, lastnega izdelka, kakor tudi glasbila vseh vrst: vijoline, citre, piščale, klarinete, trompete, lajne, orgljice z okretalom, ustne harmonike, okarine, lajnice, arstone, orgljice za ptice, albumi z godbo, kozarce za pivo in vino, neceserje za dame z glasbilo itd. v tvornici harmonik 20—6

Ivana N. Trimmel-a

na Dunaji, VII., Kaiserstrasse 74.

Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Sejm v Tominu

za živino, poljske pridelke, gospodarsko in kmetijsko orodje, štacunsko blago itd. bode na sv. Matevža dan 21. septembra in na sv. Jurja dan 23. aprila vsako leto. 2—2

V Tominu, 10. septembra 1889.

Županstvo.

Posilja blago dobro spravljeno in poštnine prosti!

Visokočastiti duhovščini

priporočam se v ljudno podpisani v napravo cerkvenih posod in orodja iz čistega srebra, kineškega srebra in iz medenine najnovejši oblike, kot

monstranc, kelihov, svetilnic in svečnikov

itd. itd. po najnižji ceni. Zadevolim gotovo vsakega naročnika, bodisi da se delo prepusti mojemu ukusu, bodisi da se mi je predložil načrt

15—24 **Teodor Slabanja,**

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17

Stare reči popravim, ter jih v ognju pozlatim in posrebrim. Čč. gg. naročniki naj mi blagovole poslati iste nefrankovane. 24—18

Posilja blago dobro spravljeno in poštnine prosti!

Si rende attento il P. T. Pubblico interessato sul giornale settimanale

La Rivista Mercantile

anno V.

che esce in Trieste ogni Venerdì a ore 5 pom.

Questo periodico è divenuto indispensabile ad ogni commerciante e possessore di beni rurali per le sue Relazioni imparziali di relatori speciali sull'andamento e sui prezzi dei Grani, Vini e Spiriti, Olii, Pellami e Vallonee, Farine e Crusche, Crisantemo e Sommacchi, Legnami, Risi, Frutta, Burro e Uova, Bozzoli, Bestiami Foraggi ecc.

Detto giornale pubblica inoltre

La Rivista Ufficiale del Mercato di Trieste

colla Nota delle Vendite, il prezzo corrente Ufficiale delle Merci compilato dalla Direzione di Borsa, nonché una rassegna dei principali articoli sui mercati forestieri, ed infine un

Gazzettino vinicolo settimanale

utilissimo ai commercianti in Vini, Vitecultori, Albergatori, Osti, Trattori, con Relazioni sul Commercio vinicolo in Austria-Ungheria, Italia, Francia, ecc. ecc.

Abbonamento per un anno:

Per Trieste fior. 3.— per la Monarchia Austro-Ungarica fior. 3.60 per l'Estero franchi 10.

Semestre in proporzione.

Gli Uffici del Giornale trovansi in

Via Nuova Nr. 20 I. p.

L'utilità di questa pubblicazione è facie e a comprenderla se si considera che talvolta una sola informazione può recare vantaggi tali da compensare largamente il mite prezzo d'abbonamento.

La Filiale della Banca Union

TRIESTE

s' occupa di tutte le operazioni di Banca e Cambio-Valute.

a) Accetta versamenti in Conto corrente, abbonando PER BANCONOTE: PER NAPOLEONI:

3% e. prev. di 5 gni	2 3/4% e. prev. di 20 gni
3 1/2% " " " 12 "	3 " " " 40 "
3 1/2% " " " 4 mesi fisso	3 " " " 3 mesi
3 1/2% " " " 6 " "	3 1/2% " " " 6 "
3 1/2% " " " 8 " "	

Sulle lettere di versamento in circolazione andrà in vigore il nuovo tasso d'interesse a datare dal 13 e 20 Marzo a seconda del relativo preavviso.

In Banco giro abbonando il 2 3/4% interesse annuo sino a qualunque somma; prelevazioni sino a f. 20,000, a vista verso chèque; Importi maggiori preavviso avanti la Borsa. — Conferma dei versamenti in apposito libretto.

Conteggia per tutti i versamenti fatti a qualsiasi ora d'ufficio la valuta del medesimo giorno.

Assume per propri correntisti l'incasso di conti di piazza, di cambiali per Trieste, Vienna, Budapest ed altre principali città, rilascia loro assegni per queste piazze, ed accorda loro la facoltà di domiciliare effetti presso la sua cassa franco d'ogni spesa per essi.

b) S'incarica dell'acquisto e della vendita di effetti pubblici, valute e divise, nonché dell'incasso di assegni, cambiali o coupons, verso 1/8% di provvigione.

c) Accorda ai propri committenti la facoltà di depositare effetti di qualsiasi specie, e ne cura gratis l'incasso dei coupons alla scadenza.

d) Vende le Lettere di pegno 4 1/2% e 5% della Banca Commerciale Ungherese di Pest e le lettere di pegno 4% dell'i. r. priv. Banca Ipotecaria austriaca di Vienna. 18—24

Trieste, 8 Marzo 1888.